

ארגון המפלגה הנאצית בחוץ-לארץ

(Auslandsorganisation der Nsdap). ארגון שנוסד ב- 1930 ביוזמת ברונו פריקה מפראגוואי וגרגור שטראסר, שהיה אז מנהל ארגוני ארצי של המפלגה הנציונל-סוציאליסטית. בעת ייסודו של הארגון היו כ- 300 חברי מפלגה שחיו מחוץ לגרמניה. ב- 7 באוגוסט 1931 אושר רשמית הסניף הראשון של המפלגה הנאצית בחו"ל בבואנוס-אייירס, וב- 5 באוקטובר 1931 הסניף השני, בריו דה ז'נרו. ב- 20 באוגוסט 1931 הוקם ארגון ארצי ראשון, בפאראגוואי.

תחילה ניהל את ארגון החוץ ד"ר הנס נילאנד, שהיה מנהל ארגוני המפלגה הנאצית בהמבורג, ומספטמבר 1930 חבר הרייכסטאג. שם הארגון היה 'ברית יידי תנועת היטלר' (Bund der Freunde der Hitlerbewegung) וכינויו הפנימי היה 'ארגון המפלגה הנאצית בחו"ל'. בעלות הנאצים לשלטון בראשית 1933 כבר היו יותר מ- 160 סניפים מקומיים של המפלגה בחו"ל ובהם כ- 3,100 חברים. באביב 1933 מינה רוברט לי, את ארנסט וילהלם בולה למנהל הארגון. בדין-וחשבון הראשון שלו ב'כנס המפלגה' בנירנברג בסוף אוגוסט 1933 מסר בולה שמאז 1929 הוקמו בחוץ-לארץ 230 סניפים ובסיסים ארציים ומקומיים. בשנים שאחר-כך חתר ארגונו של בולה לארגן במסגרת המפלגה הנאצית את כול הפולקסדויטשה המפוזרים בכול העולם, שמספרם נערך ב- 1937 בשבעה מיליונים. נוכח התבוללותם הכמעט מלאה לא זכה הארגון בהצלחה יתירה.

ב 1937 מונה בולה למנהל ארגון ארצות החוץ במשרד החוץ, כדי לשפר את תיאום 'הפיקוח' על חברי המפלגה בחו"ל. משערים שבשנת 1938 היו ברייך לארגון ארצות החוץ כ- 800 עובדים (ובכללם, כנראה, גם בעלי משרות כבוד) שהוטל עליהם לפקח על 600 תאים, בסיסים וסניפים ארציים ומקומיים, עד 29,099 חברים בחו"ל ו- 23,000 יורדי-ים. למשרד החוץ שבראשות יואכים פון ריבנטרופ היה אז בחוץ-לארץ מנגנון של 2,665 פקידים ועובדים; יותר מ 500,000 גרמנים חיו דרך קבע בחוץ-לארץ, ו- 6% מהם היו חברי המפלגה. בכנס הארצי הרביעי של ארגון ארצות החוץ שנערך בספטמבר 1930 בארלינגן (Erlingen), השתתפו יותר מ 5,000 מנהלי משרדים (Amtsleiter) מכול העולם. בכנס החמישי, שנערך כעבור שנה בשטוטגרט ('עיר הגרמנים תושבי חוץ') השתתפו יותר מ 10,000 גרמנים תושבי חוץ.

בסתיו 1933 נחתם הסכם ה'העברה', שמטרתו היתה לקדם הגירת יהודים מגרמניה לארץ-ישראל. משרד סחר החוץ של ארגון המפלגה בחו"ל וכן מדור גרמניה של משרד החוץ נלחמו נגד ההסכם, אך עד 1939 לא הצליחו. ארגון המפלגה בחו"ל ראה ב'העברה' הוצאת סחורה בלא תמורה ועזרה להקמת מדינה יהודית-לאומית – דבר הנוגד את האינטרס של גרמניה. מ- 1933 עד 1938 עלה היבוא לגרמניה באופן בולט על היצוא, שקידומו היה שאיפתו של הארגון.

במאבק נגד הסכם ה'העברה' בלט הסניף הארץ-ישראלי של ארגון המפלגה בחו"ל. בשנות ה-30 ישבו בארץ כ-2,000 גרמנים, רובם טמפלרים תושבי שבע המושבות הגרמניות בארץ ובכללן המושבות בירושלים, בחיפה וביפו. בתחילת 1934 היו 112 מהם חברים בארבעה סניפי המפלגה, שהגדול בהם היה הסניף בירושלים. במרוצת הזמן גדל מספר חברי המפלגה בארץ, ולמעשה היה למפלגה הנאצית מונופול פוליטי על היישוב הגרמני בארץ. ב-1935 מונה קורנליוס שוורץ למנהיג המפלגה בארץ.

ההצעה שהעלתה ועדת פיל (Peel) ב-1937 לחלק את ארץ-ישראל ולכונן בה שתי מדינות, יהודית וערבית, עוררה חרדה רבה בקרב חברי המפלגה בארץ-ישראל ובקרב הטמפלרים בכלל, כי חמש מתוך שבע המושבות שלהם נועדו להיכלל בתחום המדינה היהודית. הם ביקשו שגרמניה תפעל נגד הצעת החלוקה – דבר שמשרד החוץ הסתייג ממנו, כי לא רצה אז לעורר את רוגזם של הבריטים; לחלופין ביקשו הגרמנים בארץ שהמושבות הגרמניות תהיינה כולן בשלטון המנדט הבריטי, בדומה לירושלים ולבית-לחם על-פי תוכנית החלוקה.

במלחמת-העולם השנייה נכלאו הטמפלרים במחנות, כאזרחי אויב, ואחר-כך שולחו לאוסטרליה. הם לא הורשו לחזור לארץ.

מאורע רב חשיבות לתקופה שקדמה לשואה, היה הריגת ויהלם גוסטלוף בדאווס (Davos) שבשווייץ ב-4 בפברואר 1936 בידי דוד פרנקפורטר. גוסטלוף היה מנהל ארצי של ארגון המפלגה בשווייץ. התעמולה הנאצית הציגה את גוסטלוף כקדוש מעונה, והיטלר עצמו הספידו בהלווייתו.

חשיבות קיומו של ארגון המפלגה הנאצית בחו"ל בתחום מדיניות החוץ שנויה עד היום במחלוקת, ותכופות מגזימים בהערכתה. בנובמבר 1941 פרש בולה ממשרד החוץ, דבר הנחשב להודאה בכשלונו מבחינה מדינית.